

Na osnovu člana 16. stav 2. Zakona o Vladi Zeničko-dobojskog kantona - Prečišćeni tekst („Službene novine Zeničko-dobojskog kantona“, broj:7/10 i 3/23), a u vezi sa članom 30. Zakona o zaštiti zraka („Službene novine Federacije BiH“ broj: 33/03, 4/10) i članom 2. tačka h) Zakona o povjeravanju javnih ovlaštenja iz oblasti zaštite okoliša („Službene novine Zeničko-dobojskog kantona“ broj:12/13), na prijedlog Ministarstva za prostorno uređenje, promet i komunikacije i zaštitu okoline, Vlada Zeničko-dobojskog kantona, na 15. sjednici, održanoj dana 02.02.2024. godine, d o n o s i

**ODLUKU**  
**O USVAJANJU PLANA INTERVENTNIH MJERA U SLUČAJEVIMA**  
**PREKOMJERNE ZAGAĐENOSTI ZRAKA**  
**NA PODRUČJU ZENIČKO-DOBOJSKOG KANTONA**

**Član 1.**  
**(Predmet Odluke)**

Usvaja se Plan interventnih mjera u slučajevima prekomjerne zagađenosti zraka na području Zeničko-dobojskog Kantona, koji je sastavni dio ove odluke.

**Član 2.**  
**(Stupanje na snagu)**

Odluka stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u „Službenim novinama Zeničko-dobojskog kantona“.

**PREMIJER**

Broj: 02-19-2255/24  
Datum, 02.02.2024. godine  
Z e n i c a

*Nezir Pivić*

**DOSTAVLJENO:**

1x Ministarstvo za prostorno uređenje, promet i komunikacije  
i zaštitu okoline  
1x Institut „Kemal Kapetanović“, putem Ministarstva,  
1x „Službene novine Zeničko-dobojskog kantona“,  
1x a/a.

**PLAN INTERVENTNIH MJERA  
U SLUČAJEVIMA PREKOMJERNE ZAGAĐENOSTI ZRAKA NA PODRUČJU  
ZENIČKO - DOBOJSKOG KANTONA**

**Član 1.**

**(Opće odredbe)**

- (1) Plan interventnih mjera u slučajevima prekomjerne zagađenosti zraka na području Zeničko-dobojskog kantona (u daljem tekstu – Plan) se odnosi na moguće posebne situacije u kojima su prekoračene granične vrijednosti kvaliteta zraka, pragovi upozorenja i pragovi uzbune, a kojima mogu biti ugroženi život i zdravlje ljudi biljni i životinjski svijet i materijalna dobra.
- (2) Plan se donosi u cilju prevencije situacije izuzetne zagađenosti zraka (smog), za slučajeve kada postoji rizik prekoračenja praga upozorenja i praga uzbune, sa mjerama za smanjenje rizika od prekoračenja i ograničenja trajanja takvih pojava.
- (3) Planom se utvrđuju vrste rizika i opasnosti, postupak i mjere za uklanjanje opasnosti, subjekti za provođenje pojedinih mjera, odgovornost i ovlaštenja u vezi sa primjenom Plana, te finansiranje Plana.
- (4) Plan se primjenjuje na područjima svih gradova/općina Zeničko-dobojskog kantona.
- (5) Za kontinuirane mjere primjenju se mjere definisane Akcionim planom zaštite zraka na području ZDK.
- (6) U ovom Planu su u upotrebi pojmovi sa slijedećim značenjima:
  - a) **Zagađujuća materija** - znači bilo koja materija koju čovjek direktno ili indirektno unosi kroz zrak i koja samostalno ili udružena sa drugim materijama može imati štetan uticaj na ljudsko zdravlje i/ili na okoliš u cjelini.
  - b) **Izmjerena vrijednost** - u Planu se koriste izmjerene vrijednosti izražene u  $\mu\text{g}/\text{m}^3$ ,
  - c) **Granična vrijednost** - znači nivo određen na osnovu naučnog znanja s ciljem izbjegavanja, sprečavanja ili smanjivanja štetnih uticaja na ljudsko zdravlje i/ili okoliš u cjelini; ovaj nivo se mora dostići u određenom periodu i kasnije ne smije biti prekoračen.
  - d) **Prag upozorenja** - znači nivo iznad koga postoji rizik po ljudsko zdravlje usljed kratkog izlaganja za izuzetno osjetljive dijelove stanovništva i o kome je potrebno dati najnovije informacije.
  - e) **Prag uzbune** - znači nivo iznad kojeg postoji rizik po ljudsko zdravlje prilikom kratkog izlaganja i na kojem će biti preduzeti direktni koraci.
  - f) **Epizoda** je vremenski ograničen period trajanja povišenih koncentracija zagađujućih materija u zraku na određenom području administrativnih jedinica Zeničko-dobojskog kantona ("epizoda" je usvojeni međunarodni termin za označavanje posebnih situacija).
  - g) **Referentne stanice** su fiksne stanice za mjerenje kvaliteta zraka pomoću kojih se prati stanje kvaliteta zraka na području administrativnih jedinica Zeničko-dobojskog kantona.
  - h) **Ovlaštena stručna institucija** - Centar za okoliš, Institut "Kemal Kapetanović" u Zenici, Univerziteta u Zenici koji je prema Zakonu o povjeravanju javnih ovlaštenja

iz oblasti zaštite okoliša, ovlaštena stručna institucija za monitoring kvaliteta zraka na području ZDK.

- i) **Čvrsta goriva** su razne vrste čvrstih materijala koje se koriste kao gorivo za grijanje i proizvodnju toplote, najčešće putem sagorijevanja (ugalj, drvo, drveni ugalj, treset, drveni pelet i sl.).

## Član 2.

### (Vrste rizika i opasnosti)

- (1) Koncentracija zagađujućih materija u zraku koja prelazi prag upozorenja ili prag uzbune, predstavlja potencijalnu opasnost za zdravlje ljudi, bilnog i životinjskog svijeta i materijalna dobra i zbog toga može doći do posebnih situacija koje zahtijevaju mjere za njihovo prevazilaženje.
- (2) Povećanje koncentracije zagađujućih materija u zraku je stanje zagađenosti atmosfere sa jednom ili više zagađujućih materija u takvim količinama i karakteristikama, koje nakon dužeg ili kraćeg izlaganja djeluju štetno na zdravlje ljudi, biljni i životinjski svijet i na materijalna dobra.
- (3) Djelovanje prekomjernih koncentracija zagađujućih materija na organizam čovjeka može biti akutno i hronično. Akutno djelovanje podrazumijeva izlaganje organizma prekomjernim koncentracijama u kraćem vremenskom periodu, to jest "epizodama". Hronično djelovanje je izlaganje organizma manjim koncentracijama zagađujućih materija tokom dužeg vremenskog perioda.
- (4) Glavni izvori zagađivanja zraka su: industrija, termoelektrična postrojenja, sistemi za zagrijavanje objekata individualnog i kolektivnog stanovanja, poslovnih i proizvodnih prostora, deponije/odlagališta otpada i saobraćaj.
- (5) Glavne zagađujuće materije na koje se odnosi ovaj Plan su: sumpor dioksid, azot dioksid i oksidi azota, lebdeće/suspendovane čestice (PM<sub>10</sub> i PM<sub>2,5</sub>), ugljen monoksid i prizemni ozon.
  - a) **Sumpor dioksid** nastaje spaljivanjem goriva koji sadrže sumpor (ugalj, nafta, benzin). Sumpor dioksid djeluje na disajne organe, moždani i probavni sistem.
  - b) **Azotni oksidi** nastaju sagorijevanjem goriva na visokim temperaturama (benzin, nafta, plin), te imaju nadražajno dejstvo na sluznicu disajnih organa i oči. Uz ugljikovodike i ugljen monoksid mogu uzrokovati izrazito ozbiljne posljedice za život i zdravlje ljudi.
  - c) **Lebdeće/suspendovane čestice (PM)** manje od 10 µm i manje od 2,5 µm nastaju nepotpunim sagorijevanjem goriva. Prodiru u dublje slojeve donjih disajnih puteva, dovode do nadraživanja sluznice disajnih organa i oči, promjena na koži, krvnom sistemu i sl. Pogoršavaju postojeće kardiovaskularne i plućne bolesti. Uz ostale štetne faktore mogu biti uzročnici novih oboljenja navedenih sistema (povišenog krvnog pritiska i nepravilnog rada srca, moždanog i srčanog udara, akutne upale disajnih puteva i pluća, hronične opstruktivne bolesti pluća, astme, karcinoma).
  - d) **Ugljen monoksid** nastaje kao posljedica nepotpunog sagorijevanja fosilnih goriva. Može izazvati pospanost, dekoncentraciju, glavobolje, smetnje na mentalne sposobnosti čovjeka, oštećenje kardiovaskularnog sistema itd. Smanjuje zasićenost krvi kiseonikom i na taj način utiče na cijeli organizam.

- e) **Prizemni ozon** je komponenta fotohemijskog - ljetnog smoga. Nastaje u kombinaciji azotnih oksida, volatilnih (isparljivih) organskih komponenti uz prisustvo UV zračenja i povišene temperature, najčešće na mjestima gdje nema puno vjetera. Smanjuje funkciju pluća i otežava duboko disanje. Oštećuje i izaziva upale disajnih puteva, te pogoršava već postojeće bolesti pluća. Povećava učestalost i intenzitet astmatičnih napada.

### Član 3.

#### (Postupak i mjere za smanjenje zagađenosti)

- (1) Epizode povećanih koncentracija zagađujućih materija u zraku na području Zeničko-dobojskog kantona su:

- a) **PRIPRAVNOST**,
- b) **UPOZORENJE** i
- c) **UZBUNA**

Epizode se proglašavaju na osnovu izmjerenih ili proračunatih prosječnih vrijednosti koncentracija zagađujućih materija u zraku, konstatovanih na području pojedinih gradova/općina, a u skladu sa graničnim vrijednostima kvaliteta zraka, pragovima upozorenja i pragovima uzbune datim u članovima 15. i 20. Pravilnika o načinu vršenja monitoringa kvaliteta zraka i definisanju vrsta zagađujućih materija, graničnih vrijednosti i drugih standarda kvaliteta zraka ("Službene novine Federacije BiH", broj 1/12 i 50/19, 3/21). Epizode se mogu proglasiti na području gradova/općina Zeničko-dobojskog kantona. Prestanak primjene mjera po epizodama vrši se na isti način kao i kod njihovog proglašavanja.

#### a) **PRIPRAVNOST**

Epizodu PRIPRAVNOST proglašava gradonačelnik/načelnik na osnovu Izvještaja o rezultatima mjerenja koncentracija zagađujućih materija dostavljenih od strane ovlaštene stručne institucije, ako su ispunjeni slijedeći uslovi:

- na području grada/općine se uspostavila stabilna vremenska situacija, koju karakteriše sporo kretanje visokog atmosferskog pritiska, slab vjetar i prizemna temperaturna inverzija u kotlinskim dijelovima,
- ako se očekuje zadržavanje stabilne vremenske situacije i u naredna 3 dana,
- ako izmjerene koncentracije zagađujućih materija u zraku na najmanje jednoj referentnoj stanici prelaze granične vrijednosti (Tabela 1).

**Tabela 1. Granične vrijednosti**

| Zagađujuća materija | Period usrednjavanja | Granične vrijednosti (µg/m³) |
|---------------------|----------------------|------------------------------|
| SO <sub>2</sub>     | 1 h                  | 350 (napomena 1)             |
| SO <sub>2</sub>     | 24 h                 | 125 (napomena 2)             |
| NO <sub>2</sub>     | 1 h                  | 200 (napomena 1)             |
| NO <sub>2</sub>     | 24 h                 | 85 (napomena 2)              |
| PM <sub>10</sub>    | 24 h                 | 50 (napomena 2)              |
| CO                  | 8 h                  | 10.000                       |
| CO                  | 24 h                 | 5.000                        |

Napomena 1: Vrijednosti moraju biti prekoračene najmanje tri uzastopna sata.

Napomena 2: Vrijednosti moraju biti prekoračene kao 24-časovni prosjek za predhodni dan.

### b) UPOZORENJE

Epizodu UPOZORENJE proglašava gradonačelnik/načelnik na osnovu Odluke operativnog štaba. Odluka se donosi na osnovu Izvještaja o rezultatima mjerenja koncentracija zagađujućih materija dostavljenog od strane ovlaštene stručne institucije i ako su ispunjeni slijedeći uslovi:

- izmjerene koncentracije zagađujućih materija u zraku na najmanje jednoj referentnoj stanici, a prelaze prag upozorenja (Tabela 2),
- ako se u narednih 48 sati, očekuje stabilna vremenska situacija, koja pogoduje daljnjem akumuliranju zagađujućih materija u zraku.

**Tabela 2.** Pragovi upozorenja

| Zagađujuća materija | Period usrednjavanja | Prag upozorenja ( $\mu\text{g}/\text{m}^3$ ) |
|---------------------|----------------------|----------------------------------------------|
| SO <sub>2</sub>     | 1 h                  | 400 (napomena 1)                             |
| NO <sub>2</sub>     | 1 h                  | 250 (napomena 1)                             |
| PM <sub>10</sub>    | 24 h                 | 150 (napomena 2)                             |
| PM <sub>2,5</sub>   | 24 h                 | 140 (napomena 2)                             |
| CO                  | 8 h                  | 12.000                                       |
| CO                  | 24 h                 | 7.500                                        |

Napomena 1: Vrijednosti moraju biti prekoračene najmanje tri uzastopna sata.

Napomena 2: Vrijednosti moraju biti prekoračene kao 24- časovni prosjek za prethodni dan.

### c) UZBUNA

Epizodu UZBUNA proglašava gradonačelnik/načelnik na osnovu Odluke operativnog štaba. Odluka se donosi na osnovu Izvještaja o rezultatima mjerenja koncentracija zagađujućih materija dostavljenog od strane ovlaštene stručne institucije i ako su ispunjeni slijedeći uslovi:

- izmjerene koncentracije na najmanje jednoj referentnoj stanici su veće ili jednake pragovima uzbune za bilo koju zagađujuću materiju u zraku iz Tabele 3,
- ako se u narednih 48 sati očekuje stabilna vremenska situacija.

**Tabela 3.** Pragovi uzbune

| Zagađujuća materija | Period usrednjavanja | Prag uzbune ( $\mu\text{g}/\text{m}^3$ ) |
|---------------------|----------------------|------------------------------------------|
| SO <sub>2</sub>     | 1 h                  | 500 (napomena 1)                         |
| NO <sub>2</sub>     | 1 h                  | 400 (napomena 1)                         |
| PM <sub>10</sub>    | 24 h                 | 300 (napomena 2)                         |
| PM <sub>2,5</sub>   | 24 h                 | 280 (napomena 2)                         |
| CO                  | 8 h                  | 15.000                                   |
| CO                  | 24 h                 | 10.000                                   |

Napomena 1: Vrijednosti moraju biti prekoračene najmanje tri uzastopna sata.

Napomena 2: Vrijednosti moraju biti prekoračene kao 24- časovni prosjek za predhodni dan.

U slučaju da preduzete mjere zabrane i ograničenja u roku od narednih 48 sati ne obezbijede smanjenje koncentracija zagađujućih materija u zraku na osnovu kojih je proglašena uzbuna odnosno, trend koncentracije zagađujućih materija u zraku je i dalje u porastu, tada gradonačelnik/načelnik na osnovu Odluke operativnog štaba može preduzeti i pojačane mjere za smanjenje emisija zagađujućih materija.

## (2) UPOZORENJE I UZBUNA U SLUČAJU PREKORAČENJA OZONA

Epizode u slučaju prekoračenja prizemnog ozona proglašava gradonačelnik/načelnik nakon Odluke operativnog štaba koja se donosi na osnovu Izvještaja o mjerenju prizemnog ozona dostavljenog od strane ovlaštene stručne institucije, ako su se ispunili slijedeći uslovi:

- Upozorenje se proglašava u slučajevima prekoračenja praga upozorenja za prizemni ozon (Tabela 4) na bilo kojoj od mjernih stanica,
- Uzbuna se proglašava kada na bilo kojoj mjernoj stanici pređe prag uzbune u najmanje 3 uzastopna sata.

**Tabela 4.** Pragovi upozorenja i uzbune za prizemni ozon

| Zagađujuća materija | Period usrednjavanja | Prag upozorenja ( $\mu\text{g}/\text{m}^3$ ) | Prag uzbune ( $\mu\text{g}/\text{m}^3$ ) |
|---------------------|----------------------|----------------------------------------------|------------------------------------------|
| O <sub>3</sub>      | 1 h                  | 180                                          | 240 (napomena 1)                         |

Napomena 1: Vrijednosti moraju biti prekoračne u najmanje tri uzastopna sata.

## (3) MJERE KOJE SE MOGU PODUZETI U EPIZODAMA

- U slučaju proglašenja epizode **PRIPRAVNOST** preduzimaju se slijedeće mjere:

| Rb. | Mjera                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      | Odgovornost primjene                                                                                                          |
|-----|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| 1.  | Upozorenje rizičnim grupama stanovništva za smanjenje kretanja na otvorenom                                                                                                                                                                                                                                                | Gradonačelnik/načelnik putem Informativne službe - gradova/općina                                                             |
| 2.  | Upozorenje ustanovama školskog i predškolskog odgoja i obrazovanja, da djeca ne borave na otvorenom prostoru van zgrade za vrijeme velikih i malih odmora, kao i da se časovi tjelesnog odgoja ne odvijaju u otvorenim prostorima.                                                                                         | Instituta za zdravlje i sigurnost hrane                                                                                       |
| 3.  | Apeli stanovništvu da smanje broj vozila u prometu korištenjem jednog vozila za više osoba.                                                                                                                                                                                                                                | Informativne službe - gradova/općina                                                                                          |
| 4.  | Upozorenje stanovništvu da svojim ponašanjem i aktivnostima dodatno ne doprinose zagađivanju zraka.                                                                                                                                                                                                                        | Informativne službe - gradova/općina                                                                                          |
| 5.  | Intenziviranje čišćenja i pranja cesta od strane komunalnih i drugih ovlaštenih institucija u skladu sa vremenskim uslovima i pri tome ne narušavajući bezbjednost učesnika u saobraćaju.                                                                                                                                  | Komunalna preduzeća                                                                                                           |
| 6.  | Upozorenje da sva postrojenja za proizvodnju toplotne energije sa Liste pravnih i fizičkih lica na koja se odnosi Plan, a koja koriste čvrsta goriva i teška lož ulja, smanje temperaturu u prostorima koje zagrijavaju na 18°C, te pređu na prirodni gas ili električnu energiju, gdje za to postoje tehničke mogućnosti. | Pravna i fizička lica sa Liste koja u svojoj djelatnosti emituju zagađujuće materije<br>Informativne službe - gradova/općina, |
| 7.  | Maksimalno povećanje kapaciteta sredstava javnog gradskog prevoza                                                                                                                                                                                                                                                          | Preduzeća za prevoz putnika<br>Informativne službe - gradova/općina                                                           |
| 8.  | Upozorenje građanima koji koriste čvrste energente za                                                                                                                                                                                                                                                                      | Informativne službe -                                                                                                         |

|     |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |                                                                                 |
|-----|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------|
|     | zagrijavanje prostora da je kažnjivo odlaganje vrelog pepela u kontejnere za komunalni otpad                                                                                                                                                                                                                                                                              | gradova/općina                                                                  |
| 9.  | Upozorenje da je zabranjeno spaljivanje otpada i drugog nevegetacijskog materijala na otvorenom prostoru i u postrojenjima koja nisu namijenjena za spaljivanje otpada uz pojačan inspekcijski nadzor. Mjere se posebno odnose na pravna i fizička lica koja u svojoj djelatnosti proizvode otpad koji je sagoriv, poput otpadnih ulja, automobilske gume, ambalaže i sl. | Nadležne službe za inspekcijske poslove<br>Informativne službe - gradova/općina |
| 10. | Pojačan inspekcijski i drugi nadzor nad primjenom svih mjera                                                                                                                                                                                                                                                                                                              | Nadležne službe za inspekcijske poslove                                         |
| 11. | Ostale mjere za koje općinske/gradske službe civilne zaštite i Kantonalni štab civilne zaštite procijene da mogu doprinijeti poboljšanju kvaliteta zraka.                                                                                                                                                                                                                 | Nadležne službe civilne zaštite                                                 |

b) U slučaju proglašenja epizode **UPOZORENJE**, preduzimaju se sljedeće mjere:

| Rb. | Mjera                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       | Odgovornost primjene                                                                                                            |
|-----|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| 1.  | Osiguravanje da sva postrojenja za proizvodnju toplotne energije snage preko 50 kW koja koriste čvrsta goriva i teška lož ulja, smanje temperaturu u prostorijama koje zagrijavaju na maksimalno 17°C.                                                                                                                                      | Operateri postrojenja za proizvodnju toplotne energije<br>Nadležne službe za inspekcijske poslove                               |
| 2.  | Smanjivanje broja radnih sati tehnoloških postrojenja, sa Liste pogona i postrojenja, kojima namjena nije proizvodnja toplotne energije za grijanje, za minimalno 20%                                                                                                                                                                       | Pravna i fizička lica sa Liste koja u svojoj djelatnosti emituju zagađujuće materije<br>Nadležne službe za inspekcijske poslove |
| 3.  | Po potrebi, osiguravanje protoka motornih vozila bez dužeg zadržavanja na glavnim gradskim raskrsnicama putem znakova i naredbi koje daju ovlaštena policijska lica MUP-a                                                                                                                                                                   | Ministarstva unutrašnjih poslova – policijske uprave gradova/općina                                                             |
| 4.  | Intenziviranje nadzora nad tehničkom ispravnosti vozila sa stanovišta sumnje na prekomjerno zagađivanje okoliša shodno Pravilniku o tehničkim pregledima vozila                                                                                                                                                                             | Ministarstva unutrašnjih poslova - policijske uprave gradova/općina                                                             |
| 5.  | Zabrana izvođenja grubih građevinskih radova na otvorenom prostoru                                                                                                                                                                                                                                                                          | Nadležne službe za inspekcijske poslove                                                                                         |
| 6.  | Zabrana saobraćaja za teretna motorna vozila čija je najveća dozvoljena masa preko 3,5 tone na svim saobraćajnicama u užem gradskom jezgru. Ovo se ne odnosi na vozila javnog gradskog prevoza, javnih komunalnih preduzeća, vozila hitnih intervencija i dostavna vozila za prehrambene proizvode. Za vrijeme trajanja zabrane saobraćaja, | Ministarstva unutrašnjih poslova - policijske uprave gradova/općina                                                             |

|    |                                                                                                                                                                                                                                         |                                                                     |
|----|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------|
|    | upravitelji cesta su dužni svaki iz svoje nadležnosti izvršiti postavljanje privremene saobraćajne signalizacije i opreme, uključujući i održavanje iste.                                                                               |                                                                     |
| 7. | Zabrana održavanja organizovanih sportskih i kulturnih aktivnosti na otvorenom prostoru, u cilju smanjenja kretanja i izlaganja stanovništva štetnim materijama, koje vrši organ MUP-a na zahtjev organa nadležnog za poslove zdravstva | Ministarstva unutrašnjih poslova - policijske uprave gradova/općina |
| 8. | Ostale mjere za koje Operativni štab procijeni da mogu doprinijeti poboljšanju kvaliteta zraka.                                                                                                                                         | Operativni štab                                                     |

c) U slučaju proglašenja epizode **UZZBUNA**, preduzimaju se slijedeće mjere:

| Rb. | Mjere                                                                                                                                                                                                                                    | Odgovornost primjene                                                                                        |
|-----|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| 1.  | Ograničenje rada određenih proizvodnih procesa, kotlovnica i sl. Ograničenja se vrše prema Internim operativnim planovima zagađivača, a realizaciju prate Operativni štabovi JLS prema informacijama koje su zagađivači dužni dostaviti. | Operativni štab - operatori industrijskih i energetskih postrojenja Nadležne službe za inspekcijske poslove |
| 2.  | Ograničenje korištenja određenih vrsta sirovina i goriva radi smanjenja emisije zagađujućih materija u zrak, a u skladu sa Internim planovima zagađivača.                                                                                | Operativni štab - operatori industrijskih i energetskih postrojenja Nadležne službe za inspekcijske poslove |
| 3.  | Zabrana rada industrijskih i drugih objekata koja u tehnološkom procesu koriste čvrsto gorivo i teža lož-ulja osim postrojenja koja iziskuju kontinuirani proces. Za ta postrojenja proizvodni proces treba svesti na topli režim.       | Nadležne službe za inspekcijske poslove                                                                     |
| 4.  | Uvođenje besplatnog javnog prevoza na području za koje je proglašena epizoda. Sredstva za ovu namjenu obezbjeđuju se iz namjenskih sredstava koja ZDK transferiše JLS iz Fonda za zaštitu okoliša.                                       | Nadležne gradske/općinske službe u saradnji sa policijskim upravama Preduzeća za prevoz putnika             |
| 5.  | Zabrana kretanja automobila čiji motori imaju normu EURO3 i manju na glavnim gradskim saobraćajnicama. Ovo se ne odnosi na vozila javnog gradskog prevoza i vozila hitnih intervencija.                                                  | Nadležne gradske/općinske službe u saradnji sa policijskim upravama                                         |
| 6.  | Uvođenje online nastave u osnovnim i srednjim školama, u skladu sa mogućnostima                                                                                                                                                          | Ministarstvo za obrazovanje, nauku, kulturu i sport                                                         |
| 7.  | Ostale mjere za koje općine/gradove procijeni da mogu doprinijeti poboljšanju kvaliteta zraka.                                                                                                                                           | Operativni štab gradonačelnik/načelnik                                                                      |

#### Član 4.

##### (Subjekti zaduženi za primjenu plana)

(1) Za primjenu Plana zadužen je Operativni štab općina/gradova (U daljem tekstu Operativni štab) na čijem području se proglašavaju interventne mjere, odnosno početak primjene Plana.

a) Operativni štab čine Gradonačelnik/načelnik i predstavnici:

- Službe civilne zaštite JLS,

- Nadležne službe JLS za poslove zaštite okoliša,
  - Službe za inspekcijske poslove JLS,
  - Doma zdravlja,
  - Komunalnih preduzeća JLS,
  - Informativne službe JLS,
  - Policijske uprave/stanice,
  - Velikih zagađivača,
  - Drugih institucija po potrebi.
- b) U Operativnom štabu po potrebi mogu učestvovati i predstavnici:
- Ministarstva za prostorno uređenje, promet i komunikacije i zaštitu okoline,
  - Ministarstva unutrašnjih poslova,
  - Ministarstvo za obrazovanje, nauku, kulturu i sport,
  - Instituta „Kemal Kapetanović" u Zenici, Univerziteta u Zenici,
  - Instituta za zdravlje i sigurnost hrane,
  - Federalnog hidrometeorološkog zavoda.

## **(2) Ovlaštenja i dužnosti Operativnog štaba:**

- a) Donošenje odluke o proglašenju epizoda UPOZORENJA i UZBUNE,
- b) Primjena Plana kad nastupi epizoda upozorenja i epizoda uzbune,
- c) Na osnovu podataka Stručne institucije i Federalnog hidrometeorološkog zavoda i procjenjuje mogući scenarij trajanja epizoda povišenih koncentracija polutanata u zraku,
- d) Usklađivanje mjera u primjeni Plana,
- e) Procjena i obezbjeđenje sredstava u posebnim situacijama,
- f) Donošenje odluke o prestanku primjene Plana,
- g) Obavješćavanje javnosti,
- h) Preduzimanje drugih mjera utvrđenih Planom.

## **(3) Obaveza subjekata zaduženih za primjenu Plana:**

### **a) Gradonačelnik/načelnik**

Gradonačelnik/načelnik je predsjednik Operativnog štaba na čijem području se proglašavaju interventne mjere i obavezuje se da:

- donosi Plan interventnih mjera, uvažavajući sve karakteristike JLS,
- proglašava epizode PRIPRAVNOSTI, UPOZORENJA i UZBUNE,
- osigurava provođenje mjera u okviru epizoda povećanih koncentracija zagađujućih materija u zraku definisanih Planom interventnih mjera, gdje je potrebna koordinacija više subjekata za provedbu Plana,
- formira listu pravnih i fizičkih lica koja svojim djelovanjem, proizvodnim i drugim aktivnostima doprinose zagađivanju zraka na području gradova/općina (industrijska postrojenja, preduzeća za proizvodnju i distribucije toplotne energije, vlasnika ložnih instalacija, preduzeća za prevoz ljudi),
- obavještava sve pravna lica za liste da su dužni donijeti svoje operativne planove u slučajevima epizode/upozorenja i uzbune,
- procjenjuje i obezbjeđuje sredstava za provedbu mjera iz svoje nadležnosti,
- obezbjeđuje provođenje mjera komunalnih preduzeća na području gradova/općina,
- definisati komunikacijske kanale za obavješćavanje,
- preduzima druge mjere koje mogu doprinijeti smanjenju koncentracija zagađujućih materija u zraku na području gradova/općina.

**b) Ministarstvo za prostorno uređenje, promet i komunikacije i zaštitu okoline**

- daje mišljenje na usklađenost planova JLS sa ovim Planom,
- po potrebi učestvuje u radu svih operativnih štabova općina i gradova i koordinira aktivnosti subjekata zaduženih za provedbu mjera,
- po potrebi učestvuje u formiranju liste pravnih i fizičkih lica koja svojim djelovanjem, proizvodnim i drugim aktivnostima doprinose zagađivanju zraka na području gradova/općina (industrijska postrojenja, preduzeća za proizvodnju i distribucije toplotne energije, vlasnika ložnih instalacija, preduzeća za prevoz ljudi).

**c) Ministarstvo unutrašnjih poslova**

- ostvaruje saradnju sa nadležnim inspeksijskim organima u primjeni mjera iz plana koje se odnose na zabranu ili ograničenje kretanja motornih vozila na području grada/općina, i pruža asistenciju nadležnim inspekcijama u provođenju mjera iz njihovog djelokruga rada,
- na osnovu odluka operativnog štaba realizuje zabranu kretanja motornih vozila određenih eko kategorija,
- provodi mjere zabrane saobraćaja u skladu sa postavljenom privremenom saobraćajnom signalizacijom i odredbama ovog Plana koje se odnose na ograničenje kretanja vozila na području grada/općina,
- po potrebi osigurava brži protok vozila bez dužeg zadržavanja na gradskim raskrsnicama i saobraćajnicama prilikom proglašenja epizoda zagađenosti zraka,
- provodi mjere nadzora nad tehničkom ispravnosti vozila i ista upućuje na vanredni tehnički pregled u slučaju sumnje da prekomjerno zagađuju okoliš, a u skladu sa odredbama Pravilnika o tehničkim pregledima vozila ("Službeni glasnik BiH", broj: 33/19),
- preduzima druge mjere iz nadležnosti Ministarstva.

**d) Institut „Kemal Kapetanović“ u Zenici, Univerziteta u Zenici**

- koordinira i vrši nadzor nad provođenjem monitoringa kvaliteta zraka,
- prati stanje kvaliteta zraka,
- priprema Izvještaj o rezultatima mjerenja koncentracija zagađujućih materija u zraku na području grada/općina te predlaže proglašenje/ukidanje epizoda. Izvještaj se dostavlja gradonačelniku/načelniku kao predsjedniku operativnog štaba,
- dostavlja podatke iz Registra o postrojenjima i zagađivanjima ZDK Operativnom štabu grada/općine,
- u koordinaciji sa Federalnim hidrometeorološkim zavodom i članovima Operativnog štaba procjenjuje mogući scenarij trajanja epizoda povišenih koncentracija polutanata u zraku.

**e) Institut za zdravlje i sigurnost hrane**

- vrši koordinaciju sa svim zdravstvenim organizacijama u slučajevima proglašenja epizoda zagađenosti zraka,
- izdaje preporuke za stanovništvo u slučajevima prekomjerne zagađenosti zraka na području grad/općina,
- izdaje preporuka za uslove rada i zaštitu radnika na otvorenom u epizodama

povišenih koncentracija zagađujućih materija u zraku,

- u sklopu svoje nadležnosti, daje preporuke vezane za održavanje nastave, radnog vremena itd.

**f) Štab civilne zaštite gradova/općina**

- u okviru svojih nadležnosti učestvuje u provođenju mjera iz Plana i koordinira izvršavanja mjera iz Plana, koje su u nadležnosti civilne zaštite, a u skladu sa Pravilnikom o načinu rada i funkcioniranju štabova i povjerenika civilne zaštite ("Službene novine Federacije BiH", broj 77/06, 5/07 i 32/14),
- zaprima dojave građana o kršenju odredbi iz Plana, na telefonski broj operativnih štaba civilne zaštite grad/općina, koji je u funkciji 24 sata svaki dan.

**g) Federalni hidrometeorološki zavod**

- prati vremensku situaciju koja pogoduje daljnjem akumuliranju zagađujućih materija u zraku,
- u koordinaciji sa stručnom institucijom i članovima Operativnog štaba procjenjuje mogući scenarij trajanja epizoda povišenih koncentracija polutanata u zraku.

**h) Službe za inspekcijske poslove (JLS, Kantonalna i Federalna uprava za inspekcijske poslove)**

- vrši pojačane interventne inspekcijske preglede iz svoje nadležnosti,
- nalaže mjere i vrši nadzor nad provođenjem mjera iz Plana, kroz djelovanje inspekcije zaštite okoliša, urbanističko-građevinske, komunalne, saobraćajne i drugih inspekcija,
- vrši nadzor nad radom i organizacijom gradilišta, održavanja i čišćenja saobraćajnica, a posebno kontrolu uklanjanja posipnog materijala za sprečavanje poledice.

**i) Komunalna preduzeća - gradova/općina**

- prije i u toku zimske sezone obezbjeđuje pranje i čišćenje saobraćajnica u cilju sprečavanja podizanja čvrstih čestica u zrak,
- intenzivira aktivnosti na pranju cesta u epizodnim situacijama povišenih koncentracija zagađujućih materija u zraku,
- vrši upotrebu sredstava za obaranje čestica prašine u zraku korištenjem "mokrog postupka" u zimskom periodu,
- intenzivira vršenje poslova iz djelokruga rada preduzeća u skladu sa Zakonom o komunalnim djelatnostima,
- intenzivira aktivnosti preduzeća na čišćenju javnih površina.

**j) Informativne službe - gradova/općina**

- obavještava sredstva javnog informisanja i građane o proglašavanju/ukidanju epizoda zagađenosti zraka na području grad/općina,
- izdaje saopćenja za sredstva javnog informisanja, koja se odnose na stanje kvaliteta zraka i primjenu plana interventnih mjera.

**k) Pravna i fizička lica, odnosno zagađivači (privredni subjekti i operatori emisija,**

**proizvođači toplotne energije i upravitelji zajedničkih dijelova prostorija kolektivnog stanovanja)**

- provode mjere iz ovog Plana iz svoje nadležnosti.

**Član 5.**

**(Primjena Plana)**

- (1) Kada se steknu uslovi za proglašenje epizode povećanih koncentracija zagađujućih materija u zraku u skladu sa ovim Planom stručna institucija dostavlja Izvještaj o koncentraciji zagađujućih materija u zraku gradonačelniku/načelniku kojim predlaže proglašenje/ukidanje epizode Pripravnosti.  
Nakon prijema Izvještaja gradonačelnik/načelnik je dužan u najkraćem roku obavijestiti sve učesnike u provedbi Plana a putem službi zaduženih za informisanje obavijestiti javnost o proglašenju/ukidanju epizode Pripravnosti.
- (2) Kada se na osnovu vremenske situacije i koncentracija zagađujućih materija u zraku steknu uslovi za proglašenje epizode UPOZORENJA i UZBUNA gradonačelnik/načelnik po prijemu Izvještaja od strane stručne institucije hitno saziva Operativni štab koji donosi odluku o proglašenju epizode UPOZORENJA i UZBUNE. Na osnovu odluke Operativnog štaba gradonačelnik/načelnik proglašava epizode UPOZORENJA i UZBUNA, a putem službi za informisanje obavijestava javnost.
- (3) Proglašavanjem epizode UPOZORENJA i UZBUNE sva pravna i fizička lica zadužena za provedbu Plana su dužna aktivirati svoje interne Planove u slučajevima epizoda UPOZORENJA i UZBUNA.

**Član 6.**

**(Nadzor)**

- (1) Nadzor nad provođenjem mjera utvrđenih ovim Planom vrše nadležne službe za inspeksijske poslove a naročito inspekcija zaštite okoliša, inspekcija zaštite od požara i zaštite naradu, inspekcija za saobraćaj i ceste, urbanističko građevinska i komunalna inspekcija.  
Osim navedenih inspeksijskih organa za provedbu mjera iz ovog Plana zadužene su službe civilne zaštite.
- (2) Pravna i fizička lica koja se ne budu pridržavala mjera propisanih ovim Planom podliježu sankcijama kako je to utvrđeno materijalnim propisima za pojedine oblasti.

**Član 7.**

**(Troškovi)**

Troškove ovog Plana snose subjekti zaduženi za njegovo provođenje osim ako Planom nije drukčije utvrđeno.

**Član 8.**

**(Prelazne i završne odredbe)**

- (1) Gradonačelnici/načelnici će donijeti Planove interventnih mjera gradova/općina koji moraju biti usklađeni sa odredbama ovog Plana u roku od 3 mjeseca nakon stupanja na snagu ovog Plana.
- (2) Plan interventnih mjera u slučajevima prekomjerne zagađenosti zraka na području Zeničko-dobojskog kantona će se objaviti u „Službenim novinama Zeničko-dobojskog

kantona“.

- (3) Stupanjem na snagu ovog Plana interventnih mjera prestaje da važi Zaključak Vlade Zeničko-dobojskog kantona broj: 02-23-2823/13 od 31.01.2013. godine sa usvojenim Planom interventnih mjera u slučajevima prekomjerne zagađenosti zraka na području Zeničko-dobojskog kantona („Službene novine Zeničko-dobojskog kantona“, broj: 01/13).

**PREMIJER**

Broj: 02-19-2255/24

Datum, 02.02.2024. godine

Z e n i c a

*Nezir Pivić*

DOSTAVLJENO:

1x Ministarstvo za prostorno uređenje, promet i komunikacije  
i zaštitu okoline

1x Institut „Kemal Kapetanović“, putem Ministarstva,

1x „Službene novine Zeničko-dobojskog kantona“,

1x a/a.